

درحالی‌که ایران برای تأمین نیاز بازار داخلی مشکل دارد، با افزایش صادرات به عراق توافق شد

طلبکار گاز

شرق: مشتری به‌حساب‌گاز با ایران به توافق رسید که حدود چهار برابر گاز بیشتر وارد کند و البته مهلت سه‌ساله دیگری برای تسویه بدهی‌هایش گرفت. احمد موسی العبادی، سخنگوی وزارت برق عراق، خبر داد کشورش با ایران تفاهم کرده است‌که میزان گاز وارداتی ایران از هشت میلیون مترمکعب به ۳۰ میلیون مترمکعب برسد. این اتفاق در شرایطی رخ می‌دهد که کمبود گاز، سال گذشته باعث قطع برق شهروندان ایرانی شد و صنایع ایران را به مازوت‌سوزی انداخت؛ تا آنجا که تهران به صدر فهرست آلوده‌ترین شهرهای جهان رسید. از سوی دیگر عراق رقمی حدود پنج میلیارد دلار به ایران بدهی دارد که با وجود معافیت تخریمی نفت و گاز این کشور، حاضر به تسویه آن نیست و حدود سه سال است که با بهانه‌های مختلف از پرداخت بدهی خود شانه خالی می‌کند. با وجود این، عراق نه‌تنها درخواست گاز بیشتری از ایران کرده است بلکه شهرویر پارسال بابت کاهش صادرات گاز ایران گلایه کرده بود.

سخنگوی وزارت برق عراق همچنین اشاره کرده پیش از این توافقاتی بین ایران و عراق برای واردات گاز تابستانه و زمستانه بین ۵۰ تا ۷۰ میلیون مترمکعب در روز بوده است، اما صادرات گاز ایران به ۵ تا ۸ میلیون مترمکعب رسیده و باعث چالش صنعت برق عراق و توقف فعالیت واحدهای تولیدی این کشور شده است.

البته این اولین باری نیست که عراق بابت کاهش صادرات گاز ایران گلایه می‌کند و شهرویر پارسال هم وزارت برق عراق گلایه کرده که «کاهش ناگهانی» ۴۱ میلیون مترمکعب گاز صادراتی ایران باعث کاهش پنج‌هزارو ۵۰۰ مگاواتی تولید برق در این کشور شده است.

عراقی‌ها برای تأمین گاز نیروگاه‌های برق خود دوباره دست به دامن ایران شده‌اند. احمد موسی العبادی، سخنگوی وزارت برق عراق می‌گوید بغداد با تهران درباره فروش گاز به کشورش تفاهماتی حاصل کرده است.

به گزارش ایرنا، سخنگوی وزارت برق عراق در گفت‌وگو با روزنامه رسمی «الصباح» عراق گفته است بر اساس اطلاعات دولتی و دستوره‌های نخست‌وزیر عراق به این نتیجه رسیده که میزان گاز وارداتی ایران به عراق از هشت میلیون مترمکعب در روز به ۳۰ میلیون مترمکعب برسد.

العبادی همچنین از توافق با ایران برای پرداخت بدهی‌های عراق در حوزه انرژی در بازه سه‌ساله گفت.

مرتضی بهروزرفر، تحلیلگر انرژی به «شرق» می‌گوید: ایران نه برای افزایش تولید بلکه برای حفظ ظرفیت فعلی تولید گاز، نیاز به ۵۰ میلیارد دلار سرمایه در بازه زمانی کوتاه‌مدت سه تا پنج سال دارد.

او می‌گوید اگر درآمد صنعت نفت و گاز ایران را در این بازه زمانی حدود ۱۸۰ میلیارد دلار تخمین بزنیم، مطابق قانون تنها ۱۴.۵ درصد از درآمد نفت صرف توسعه صنعت می‌شود و با این حساب سهم صنعت نفت و گاز کمتر از ۱۰ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی است که با رقم مورد نیاز ۵۰ میلیارد دلاری فاصله زیادی دارد.

چهاربرابرشدن صادرات گاز می‌گویند که بازار داخلی با کمبود مواجه است و وزیر نفت بارها برای واردات گاز به ترکمنستان سفر کرد.

جواد اوجی همچنین در آیین امضای تفاهم‌نامه همکاری بین وزارت نفت و شهرداری تهران گفته بود طبق پیش‌بینی‌ها برای تحقق تولید روزانه یک‌میلیاردو ۴۰۰ میلیون مترمکعب گاز باید در سال‌های آینده ۸۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری کنیم و در صورت نبود سرمایه‌گذاری کافی مجبور به واردات خواهیم بود. البته اوضاع وخیم‌تر از آن است که وزیر نفت می‌گوید. سال‌هاست مدیران نفتی ایران ادعا می‌کنند تولید گاز ایران را به یک میلیارد مترمکعب می‌رسانند، اما همچنان تولید گاز ایران زیر یک میلیارد مترمکعب در روز است.

شورای عالی انرژی ایران اعلام کرده است تولید روزانه گاز کشور کمی بیش از ۸۱۲ میلیون مترمکعب است و البته از این میزان بخشی تلف می‌شود و بخشی دیگر برای تزریق به میدانی نفتی استفاده می‌شود تا جلوی افت فشار آنها را بگیرد.

شرکت BP تولید گاز «تجاری» ایران در سال ۲۰۱۹ را روزانه ۶۷۰ میلیون مترمکعب تخمین زده بود. گاز تجاری در واقع کاری است که بعد از تولید به مرحله پالایش رسیده و برای فروش و استفاده آماده است.

مرتضی بهروزرفر، تحلیلگر انرژی به «شرق» می‌گوید: ایران نه برای افزایش تولید بلکه برای حفظ ظرفیت فعلی تولید گاز، نیاز به ۵۰ میلیارد دلار سرمایه در بازه زمانی کوتاه‌مدت سه تا پنج سال دارد.

او می‌گوید اگر درآمد صنعت نفت و گاز ایران را در این بازه زمانی حدود ۱۸۰ میلیارد دلار تخمین بزنیم، مطابق قانون تنها ۱۴.۵ درصد از درآمد نفت صرف توسعه صنعت می‌شود و با این حساب سهم صنعت نفت و گاز کمتر از ۱۰ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی است که با رقم مورد نیاز ۵۰ میلیارد دلاری فاصله زیادی دارد.

این کارشناس تأکید می‌کند بدون شک برای نجات صنعت گاز ایران به سرمایه‌گذاری خارجی نیاز است و اگر بنا باشد در بر همین پاشنه بچرخد، ایران نیازمند واردات گسترده گاز می‌شود. بهروزرفر ادامه می‌دهد: عراق را نباید به عنوان یک بازار مادام‌العمر گاز تصور کرد؛ چراکه این کشور سرمایه خارجی زیادی برای صنعت نفت و گاز خود جلب کرده و به دنبال افزایش تولید و جمع‌آوری گاز‌های همراه نفت است و بین پنج تا ۱۰ سال آینده به یکی از صادرکنندگان گاز جهان تبدیل می‌شود.

وزیر نفت به دنبال افزایش قیمت سوخت است؟

اینکه با وضعیت فعلی وزارت نفت چگونه

می‌خواهد از عهده تعهدات صادراتی خود برآید، مشخص نیست.

هرچند جواد اوجی، وزیر نفت، به‌تازگی مدعی شده است سالانه ۸۰ میلیارد دلار یارانه سوخت پرداخت می‌شود و اگر مصرف سوخت کشور نصف شود، می‌توان سالانه ۱۵۰ میلیارد دلار به دولت تحویل داد!

اما آیا دولت بنا دارد با افزایش دوباره قیمت حامل‌های انرژی بازار صادراتی را تأمین کند؟

رضا پدیدار، رئیس کمیسیون انرژی اتاق تهران، به «شرق» می‌گوید: شدت مصرف انرژی در ایران بسیار زیاد است و باید شدت مصرف انرژی کم شود.

او می‌گوید نزدیک به ۶۰۰ میلیون مترمکعب از مصرف گاز در ایران مربوط به مصارف خانگی و تنها حدود ۲۵۰ میلیون مترمکعب مربوط به مصارف صنعتی است.

به گفته پدیدار شدت مصرف انرژی در ایران ۵.۷ برابر میانگین جهانی است.

دولت به جای فشار بر مردم، رانت انرژی را حذف کند

البته محمدعلی صادقی، دیگر کارشناس انرژی، اعتقاد دارد مردم برای مصرف بالای انرژی تقصیر چندانی ندارند و از ابتدا مصرف خانگی انرژی نباید با شبکه گازرسانی به منازل تعریف می‌شد.

او تأکید می‌کند انگلیس که در مجاورت دریای شمال و منابع گاز واقع شده، در برخی مناطق گازکشی ندارد و سیستم تأمین انرژی خانگی با مدل‌های به‌صرفه‌تری طراحی شده است، اما در ایران حتی روستاهای خالی از سکنه گازرسانی شده‌اند!

او ادامه می‌دهد این مدل توسعه اشتباهه را در جانیابی کارخانه‌های فولاد، ذوب‌آهن، پتروشیمی و… هم می‌بینیم که نتیجه آن نابودی منابع آب بوده است.

به گفته صادقی، این شیوه توسعه زیرساخت‌ها هیچ‌گونه مبنای کارشناسی نداشتته و صرفا با رفتارهای پوپولیستی و سیاسی انجام شده و حلا می‌خواهند هزینه آن را از جیب مردم درآورند.

صادقی تأکید می‌کند: از این گذشته، استاندارد لوازم گازسوز در ایران پایین است و مصرف زیادی دارد و مردم نمی‌توانند بخاری مورد نیاز خود را از اروپا و آمریک‌ها بخرند یا زمانی که خودروی ایرانی به ازای هر صد کیلومتر ۱۳ لیتر سوخت مصرف می‌کند، اما خودروی خارجی پنج لیتر- و همین‌طور استاندارد ساختمان‌سازی در ایران پایین است و اتلاف انرژی آن بالا، گناه مصرف‌کننده ایرانی چیست که باید هزینه بیشتری بدهد؟

این کارشناس در ادامه می‌گوید بخش زیادی از گاز ارزان به صورت خوراک رانته به صنایع تحویل داده می‌شود و در حالی که آنها انرژی ارزان رالی دریافت می‌کنند، درآمد دلاری دارند.

بنابراین دولت باید در ابتدا رانت این صنایع را حذف کند و نه به مصرف‌کننده خرد فشار بیاورد.

مرتضی بهروزرفر، کارشناس انرژی نیز با اشاره به هدررفت بالای گاز در زمان تولید و انتقال به «شرق» می‌گوید: ایران از نظر هدررفت گاز فلتر تبه‌نیم جهان را دارد.

با تمام این اوصاف و این وضعیت تولید و مصرف گاز مشخص نیست که دولت بر چه مبنایی زیر بار تعهد صادرات بیشتر گاز می‌رود؟ آیا دولت با گرای وزیر نفت درباره نصف‌شدن یارانه انرژی می‌خواهد مشابه دولت حسن روحانی در صادرات بنزین عمل کند و راهکار افزایش صادرات را افزایش قیمت حامل‌های انرژی می‌داند؟

مراسم نوزدهمین سالگرد درگذشت حسین عظیمی برگزار می‌شود

آقای توسعه!

به گزارش «شرق» مراسم نوزدهمین سالگرد درگذشت حسین عظیمی روز سه‌شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱ ساعت ۱۵.۳۰ تا ۲۰ در دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی برگزار می‌شود.

حسین عظیمی یکی از بزرگ‌ترین صاحب‌نظران توسعه در بحث شناخت ساختاری اقتصاد و جامعه ایران است که براساس شناخت عمیقی که از جامعه ایران داشت بسیاری از تحولات و رویدادها و منکلات امروز اقتصاد ایران و حتی عملکرد کشوری مانند چین را پیش‌بینی کرده بود.

سخنرانی‌های او در دهه ۱۳۷۰ موج بزرگی در محافل اقتصادی ایران ایجاد کرده و هنوز تفکر و نظریات او برای راهگشایی در توسعه ایران قابل توجه است. عظیمی سال ۱۳۴۴ وارد دوره کارشناسی رشته اقتصاد دانشگاه تهران شد و سال ۱۳۴۹ دوره کارشناسی ارشد اقتصاد با گرایش توسعه را در همین دانشگاه به پایان رساند. در سال ۱۳۵۹ از دانشگاه آکسفورد دکتری اقتصاد گرفت.

روسیه، متحد فرصت طلب ایران

اردوان امیراصلانی

با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد. در طول قرن نوزدهم و در دوران قاجار ایران مجبور شد زمین‌های زیادی ازجمله قفقاز را به روسیه واگذار کند. با تمام این احوال، حتی اگر جایگاه روسیه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی از دشمن با حامی عوض شده و روابط دو کشور با وابستگی‌های متعدد متقابل بهبود بخشیده شده باشد، مقاصد روسیه هنوز در حاله‌ای از ابهام قرار دارند.

ایران و روسیه در راستای تحقیر غرب و تمایل به دنیای چندقطبی، روابط دوجانبه خود را در دهه گذشته به‌ویژه در زمینه نظامی در سورهی عمیق‌تر کرده‌اند؛ اگرچه این همکاری همیشه با آرامش همراه نبوده است. ایران با حمایت نامعمول از ولادیمیر پوتین، از گفتمان رسمی روسیه بدون قید و شرط حمایت کرد و تهاجم به اوکراین را پاسخی به گسترش ناتو و تهدیدی برای امنیت و ثبات کشورهای مستقل تلقی کرد.
بالیین حال، این روابط دوستانه تا به رسمیت شناختن جمهوری‌های دونتسک و لوهانسک در شرق اوکراین پیش نرفت. ایران همواره از نقطه‌نظر سیاسی مواضع محتاطانه‌ای در برابر مداخله‌گرانی فرامرزی روسیه اتخاذ کرده است، چه در سال ۲۰۰۸ یا به رسمیت شناختن استقلال اوستیای جنوبی و ابخازیا و چه در سال ۲۰۱۴ با الحاق کریمه. جمهوری اسلامی که مشتاق حفظ تمامیت ارضی خود است، همواره مراقب اقلیت انضمام‌طلب بوده است.

در این‌برهه زمانی خاص، فقط در پی خروج آمریکا از برجام بود که روابط ایران و روسیه عمیق‌تر شد و ایران با تمایل بیشتری بر علیه قطع‌نامه‌های سازمان ملل در محکومیت برنامه‌های روسیه در مورد اوکراین رأی داد.
انهدام تصادفی پرواز ۷۵۲ خطوط هوایی بین‌المللی اوکراین در آغاز سال ۲۰۲۰ باعث سردی قابل‌توجه روابط تهران با کی‌یف شد و همین موضوع نزدیکی با مسکو را بیش‌ازپیش تسهیل کرد.

روسیه نیز به نوبه خود به‌عنوان یکی از امضاکندگان توافق هسته‌ای ایران، موفق به حفظ تعادل میان آسیا و غرب شد. از سوی دیگر، با توجه به تخصص روسیه در زمینه انرژی هسته‌ای، مأموریت حساس دریافت ذخایر اورانیوم غنی‌شده جمهوری اسلامی ایران به این کشور واگذار شده است.

روسیه با آگاهی از نقش تعیین‌کننده خود در موفقیت مذاکرات وین، اطمینان خاطر داده که تنش در اوکراین دخالتی در روند توافق هسته‌ای نخواهد داشت، اما امروز لحن خود را تغییر داده و امضای معاهده جدید را که در شرف نهایی شدن است، مشروط به چندین ضمانت بدون ارتباط مستقیم با توافق می‌داند. هدف روسیه حفاظت از همکاری تجاری با ایران و همچنین دورزدن تحریم‌های اعمال‌شده بر علیه این کشور است. روسیه خواستار معافیت

^[1] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند

^[2] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[3] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[4] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[5] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[6] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[7] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[8] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[9] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[10] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[11] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد

^[12] با توجه به تجارب گذشته، ایران باید بداند که چه انتظاری از روسیه می‌تواند داشته باشد